

Клас: 8.

Дата: 21 квітня 2020 року.

Урок № 58.

Тема: Повість-казка Ю. Винничука «Місце для дракона» про сучасний світ, у якому й досі живуть «драконячі закони»

В зошиті написати дату, яка написана вище. Переписати тему повністю (вона написана вище після слова «тема»).

Мотивація навчальної діяльності.

З раннього дитинства нас супроводжують казкові герої. Казка — це чарівна країна. Це давній і мудрий порадник. Це вона дає нам перше уявлення про добро і зло, правду і неправду, чесність, справедливість. Народні казки вам читали бабусі та мами.

Світ казок не лише цікавий та повчальний, а й чарівний, фантастичний. Правда ж, дуже цікаво спостерігати за сюжетами, у яких живуть тварини або казкові істоти. Кожній людині подобається мріяти та фантазувати, тож казка цікава не тільки дітям, а й дорослим. Можливо, тому наші батьки та бабусі так люблять розповідати нам казки.

Сьогодні ми з вами розпочнемо знайомство із новим твором і новим автором. Тож рушаймо у захопливу подорож сторінками повісті-казки Ю. Винничука «Місце для дракона».

Вивчення нового матеріалу.

Юрій Павлович Винничук – український лінгвіст, журналіст, письменник, редактор.

Юрій Винничук народився 18 березня 1952. Український поет, прозаїк, гуморист, сценарист, режисер і журналіст. Народився в Івано-Франківську в родині лікаря. Після школи вступив до Івано-Франківського педагогічного інституту на філологічний факультет, який закінчив у 1973 р. Через рік переїхав до Львова, працював на різних роботах. У 1987 р. організував естрадну групу «Не журись!», з якою гастролював і для якої писав пісні та сценарії. У 1991–1994 рр. Ю. Винничук працював редактором відділу містики та сенсацій надзвичайно популярної тоді львівської газети «Post-Поступ», у 1995–1997 рр. – головним редактором газети «Гульвіса» (Львів), у 1998 – 1999 рр. – редактором відділу газети «Поступ». За щотижневу сторінку Юзя Обсерватора у 1999 р. він одержав титул «Галицький лицар», водночас через неї мусив пережити більше десяти судових процесів. Перші вірші Ю. Винничук почав друкувати в 1971 – 1973 рр. Щоправда, після того, як у 1974 р. у нього вдома відбувся обшук, в публікаціях настала перерва. Однак уже з 1981 р. почали з'являтися критичні статті та переклади Ю. Винничука практично у всіх українських часописах. У 1985 р. він здав до видавництва «Радянський письменник» збірку прози, яка вийшла друком 1991 р. у серії «Перша книжка прозаїка» під назвою «Спалах». Її можна вважати першою книжкою фантастики популярного сьогодні автора. Літературна діяльність Ю. Винничука багатогранна: він – автор збірки поезій, еротичних повістей, краєзнавчих книг, філологічної енциклопедії тощо. Його роман «Весняні ігри в осінніх садах» став переможцем конкурсу Бі-Бі-Сі на кращу українську книгу 2005 року. Ю. Винничук – упорядник антологій української фантастики XIX ст. «Огнений змії» та «Огняний змії», української літературної казки XIX ст. «Срібна книга казок», серії книг «Юрій Винничук презентує», «Казкова скарбниця». Його твори виходили у перекладах у Великобританії, Аргентині, Білорусі, Канаді, Німеччині, Польщі, Сербії, США, Франції, Хорватії, Чехії, за його казками знято два мультфільми. Крім того, письменник сам перекладає з багатьох мов. До фантастики Ю. Винничука, окрім вже згаданого «Спалаху», можна віднести збірки «Вікна застиглому часу» та «Місце для Дракона», роман «Мальва Ланда». Остання книжка стала переможцем у номінації «Сучасна художня проза» рейтингового дослідження «Книжка року – 2003», а також отримала премію Міжнародного фестивалю фантастики «Портал – 2004». Варто також згадати про жваву реакцію читачів, яку спричинила у 1992 р. публікація фантастичної повісті Ю. Винничука «Ласкаво просимо в Щуроград». Сам пан Юрій не дуже любить називати себе фантастом, однак сьогодні уявити українську фантастику без його творчості просто неможливо.

Одружений, виховує двох дітей. [Живе](#) і працює у Львові.

Робота над твором Юрія Винничука «Місце для дракона».

Слово вчителя.

Одним з досить цікавих жанрів дитячої літератури є повість-казка, яка на прикладі вигаданих ситуацій пропонує вам розібратися в стосунках людей, вчитися відрізняти погане від хорошого, оцінювати вчинки персонажів. Повість-казка створює вигадані світи, але при цьому дає можливість знайомитися зі світом реальним, його правилами та особливостями. Крім того, в повісті-казці діють вигадані герої, відбуваються чарівні події.

Персонажі повісті-казки найчастіше діляться на дві групи – тут є звичайні люди (як правило, діти), які живуть за звичайними законами і їх життя не віщує нічого особливого або незвичайного. Крім того, в повісті-казці діють також і чарівні персонажі, яких зустрічають головні герої, потрапляючи в казковий світ.

У книзі Юрія Винничука «Місце для дракона» все перевертається з ніг на голову: дракон зовсім не лютий і кровожерливий хижак, що поїдає пишних молодниць, а добрий травоїдний мрійник та романтик. Тішиться метеликам, пише вірші та читає Біблію. Біля його печери замість людських останків милують око доглянуті клумбочки малъв, а своє полум'яне дихання він спрямовує тільки вгору – щоб не нищити природу. А найцікавіше, що дракон, він же Грицько, пише вірші. Лише одна річ залишається незмінною: у світі й досі діють драконячі закони. Традиції, мислить володар, у князівстві якого миролюбно живе дракон Грицько, зобов'язують будь-що вбити дракона. Тож князівські посланці скликають лицарів із усіх усюд.

Проте, зібравшись до купи, відважні лицарі... роз'їхались, адже лютий хижак й гадки не мав з кимось боротися, щоб бува не завдати нікому шкоди. Ось така каламбурна зав'язка Винничукової повісті-казки. Далі, як за сценарієм, розпочинається підступна гра на людських, тобто на драконячих, емоціях: князь усе частіше навідується до свого буцімто друга дракона й розповідає про свої клопоти через нього.

М'якосердий Грицько, він же кровожерливий дракон, погоджується битися з лицарями, щоб догодити князеві.

«Життя володаря не варте й одного рядка поета», – розпачливо промовляє Грицькові його наставник і вчитель, самотній старий пустельник. – «Навіщо виховував у ньому розуміння краси й добра? Навіщо зробив з нього поета? Поети так тяжко помирають, і нема їм на цьому світі місця, бо вони нетутешні».

Продовжуючи демонструвати весь парадокс того, що відбувається, автор укладає в уста дракона не менш парадоксальну прощальну молитву до Господа.

Але чи принесло вбивство дракона спокій та мир у князівство? Ні, воно лише пробудило лихі інстинкти. «Що станеться, коли народові буде замало смерті змія, бо зло ним не вичерпалось? Що буде, коли він кинеться шукати й інші джерела зла? Одного дракона на всю державу замало. Де взяти ще стільки драконів, аби кожен мав кого розп'ясти? Де взяти стільки юд, аби мали на кого перекласти провину? Коли народ не має кого проклинати – сили його підтупають. Боже! Пошли нам драконів!» – роздумує автор.

Бесіда за питаннями (усно дати відповіді на питання):

- ❖ Що таке повість?
- ❖ Дайте визначення казці як художньому твору. Чим вона відрізняється від інших літературних жанрів?
- ❖ Які бувають казки? Наведіть приклади.
- ❖ Для чого, на ваш погляд, казки розповідають маленьким дітям, а не дорослим?
- ❖ Чому навчають казки?
- ❖ Дослідіть і зробіть висновок стосовно того, як у казках точиться одвічна боротьба добра і зла.
- ❖ Які казки народів світу ви знаєте?
- ❖ В яких ситуаціях проявляється мудрість, кмітливість героїв казок?
- ❖ Що спонукало князя Люботина відновити військо?
- ❖ Яку чудову новину приніс князеві воєвода?
- ❖ Яким чином було вирішено дістати дракона з печери? Чи довели діло до кінця?
 - ❖ Що спонукало Лавріна піти на бій з драконом? Як він ставився до князівни?

Географічна довідка.

Дракон (грецьк. δράκων) — збірна назва, що об'єднує ряд [міфологічних](#) і фантастичних істот. Слово «дракон» використовується в найменуваннях [деяких](#) реальних видів [хребетних](#), переважно рептилій і риб. Образ дракона знайшов широке поширення в [фентезі](#), а також використовується в [феншуй](#), в [гороскопах](#)([рік Дракона](#)) і [астрології](#).

Це змієподібна істота великих розмірів, котра, у деяких розповідях, харчується людьми, має кілька голів, може літати та вміє видихати полум'я зі своєї пащі, володіє чарівними здібностями.

Розповіді й легенди про драконів відомі практично всім народам світу. Характеристики драконів і ставлення до них у різних культурах різні. В традиції країн [Далекого Сходу](#) дракони здебільшого зображаються із приязню, добрими, покровителями людей. Західній традиції властиве зображення драконів злими істотами, з якими вступають в бій шляхетні [лицарі](#).

На [Середньому Сході](#) драконоподібні істоти з'явилися у ранніх міфах про створення світу, що датуються 2600-2000 роком до н.е. Перекази виникли разом з шумерською цивілізацією у [Месопотамії](#) (сучасний Ірак та Іран). Античні дракони Середнього Сходу поділялися на два види: чудовиська, з якими боролися боги перед створенням світу та чудовиська, з якими боролися герої після створення світу.

У вавилонському міфі про створення світу [«Енума Еліш»](#), драконоподібна богиня [Тіамат](#) займає важливе місце у створенні світу. [Мардук](#) повставши проти Тіамат, вбиває її пострілом стріли у пащу, коли вона намагалась проковтнути його. З її тіла Мардук створив Землю, а життя утворилося з черева дракона. Єгиптяни мають схожий переказ, у якому бог сонця [Ра](#) або ж божество [Сет](#) перемагає змія (чи дракона), що звався [Алеп](#). А хетеї маєть розповідь про бога грози, що б'ється з драконом на ймення [Іллуянка](#).

Ранні зображення драконоподібних істот виявлено повсюди на Середньому Сході. Наприклад, у 600 році до н.е., цар [Навуходоносор](#) наказав вавилонському майстру створити барельєфи тварин на глазурованій цеглі Воріт Іштар. Серед левів та биків, на цеглі було зображено довгошию істоту, що звалася [Сірруш](#).

У грецькій міфології, Зевс вбив своєю блискавкою Тифона (страховище, що мало сто драконових голів). Тифоновий нащадок, дракон [Ладон](#), що теж мав сто голів, охороняв чарівні яблука [Гесперид](#).

Серед інших змієборців у грецькій міфології :

[Аполон](#), який бився з [Піфоном](#), що описувався як гігантська змія чи дракон.

[Геркулес](#), у чий 12 подвигів входило знищення драконів [Ладона](#) та [Гідри](#).

[Персей](#), який вбив морське чудовисько, що було надіслане [Посейдоном](#), щоб помститися за образу.

[Ясон](#), який вбив дракона, що охороняв [Золоте руно](#).

Слово «дракон» багато разів зустрічається у [Біблії](#). Вплив шумерських та аркауських міфів про створення світу на [Книгу Буття](#) є очевидним. Вавилоняни описували Тіамат, як дракона, чиє пересування спричиняє хаотичний рух океану. Головний вавилонянський бог Мардук вбиває Тіамат. У Старому Заповіті [Елогім](#) також вбиває істоту, що відома нам як [Левіафан](#). Левіафан згадується у [Книзі пророка Ісаї](#): «У той день навідає Господь Своїм твердим, і дужим та сильним мечем левіятана, змія прудкого, і левіятана, змія звивкого, і дракона, що в морі, заб'є.»

У Старому Заповіті, термінологія та зображення, що стосуються драконів, схожі до месопотамських міфів про створення світу. Єврейські адаптації цих давніх переказів включають в себе битву Бога з водяним драконом Хаосу у [Книзі Псалмів](#) та [Книзі Йова](#); як і в месопотамських міфах, смерть чудовиська є необхідною для створення та виживання світу. У [Книзі Даниїла](#) описується істота з десятьма рогами на яких «очі, як очі людські, і уста, що говорили про великі речі».

Дракони наявні і у Новому Заповіті. Об'явлення Івана Богослова містить 12 згадувань дракона. Серед них: описання «великого червоного дракона із сімома головами і десятьма рогами, і на головах його сім діадем»; дракона, який готовий поглинути щойно народжене немовля; війну на небі, де «Михаїл і Ангели його воювали супроти дракона, і дракон і ангели його воювали супроти них». Також у Об'явленні Івана Богослова наявна чітка паралель між злом та драконом: «І повержено величезного дракона, старожитнього змія, названого дияволом та сатаною, що зводить світ, повержено на землю, і ангели його повержені з ним»

Словникова робота.

У творі зустрічаються незрозумілі слова. Ось пояснення деяких із них. (Прочитати усно. До зошита нічого переписувати не треба).

Турнії – турніри.

Галябарди – вид холодної зброї, що має вигляд фігурної сокирки.

Пустельник – особа, що живе в значній чи меншій мірі в усамітненні чи віддаленні від суспільства за суто релігійних переконань.

Хосен – користь, вигода.

Герць – двобій окремих воїнів перед головною битвою, в якому виявлялося військово мистецтво; бій, боротьба між противниками; поєдинок, турнір, двобій, дуель, поєдинок; боротьба думок, поглядів.

Джура – зброєносець, помічник.

Гамалик – задня частина шиї.

Бажанти – сині баклажани.

Бекаси – невеличкі пташки з довгим клювом.

Пііта – поет.

Виконання тестових завдань за I розділом твору «Місце для дракона».

Виконати тести ви зможете перейшовши за посиланням: натискай Ctrl і [Тести Ю. Винничук "Місце для дракона"](#).

Підсумок уроку.

Інтерактивна гра «Мікрофон».

Продовжіть речення.

- ❖ «На уроці я відкрив (відкрила) для себе...»
- ❖ «Ю.Винничук для мене...»

Д/з.

Дочитати твір Ю. Винничука «Місце для дракона», скласти план. Віднайти у тексті алегоричні образи дракона, Пустельника, князя та дібрати цитати. **За бажанням:** намалювати ілюстрації до твору.